

ZOFIA GRAMZ
SKĄD SIĘ BIORĄ MYŚLI?
WHERE DO THOUGHTS COME FROM?

wystawa / exhibition

Zofia Gramz. *Skąd się biorą myśli?* / *Where Do Thoughts Come From?*

kuratorka / curator: Magda Kardasz

współpraca / collaboration: Julia Harasimowicz

realizacja wystawy / exhibition production:

Krystyna Sielska i zespół / and team

22.04–18.06.2017

wtorek–niedziela 12–20 / Tuesdays–Sundays 12–8 p.m.

ul. Galczyńskiego 3, 00-362 Warszawa

+48 22 826 01 36

mpz@zacheta.art.pl

zacheta.art.pl

projekt zrealizowany w ramach stypendium Ministra

Kultury i Dziedzictwa Narodowego / the project

is carried out by the fellowship of the Ministry of

Culture and Heritage

folder

wydawca / publisher:

Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki

pl. Małachowskiego 3, 0-916 Warszawa

dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

projekt / graphic design: Jakub Jezierski

tłumaczenie / translation: Marcin Wawrzyńczyk

redakcja / editing: Jolanta Pieńkos

łamanie / typesetting: Krzysztof Łukawski

© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2017

Tekst dostępny na licencji Creative Commons Uznanie

autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska

Text is licensed under a Creative Commons

Attribution-ShareAlike 3.0 Unported license

druk / printed by ARGRAF, Warszawa

sponsor MIJSCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
sponsor of ZACHĘTA PROJECT ROOM

BENQ

sponsorzy wernisażu
sponsors of the opening reception

CHOCOLISSIMO

Freixenet

patroni medialni
media patronage

STOLICA

artinfo.pl

na odwrocie / back page:

1. *Osoba ćwicząca z Chodakowską / Exercising with Chodakowska, 2016, tusz, papier / ink on paper*
2. *Rycerz w tramwaju / Tramway Knight, 2016, tusz, papier / ink on paper*
3. *Wystarczy bardzo chcieć / All You Need Is Determination, 2016, tusz, papier / ink on paper*

wszystkie reprodukcje dzięki uprzejmości artystki /
all reproductions courtesy of the artist

ZOFIA GRAMZ SKĄD SIĘ BIORĄ MYŚLI? WHERE DO THOUGHTS COME FROM?

ŚNIENIE PRZEZ ROBIENIE

Zarówno sztuka, jak i humor mogą być pomocą i oparciem w radzeniu sobie z ludzkimi problemami. Kiedy zaś sztuka i humor sprzymierzą się — staną się nie tylko bliskie ludzkiemu życiu, ale też żywe i żywo potrzebne. Śmiech, który w sposób naturalny i niekwestionowany może towarzyszyć odbiorowi takiej sztuki, stanowi wyzwolenie odkrywczych zdolności człowieka.

Alicja Rybkowska, *Humor a współczesna kondycja sztuki*, Universitas, Kraków 2016

Na wystawie *Skąd się biorą myśli?* Zofia Gramz przedstawia podsumowanie rocznego projektu badawczo-artystycznego, kiedy to rysowała i poddawała się autoanalizie, próbując odnaleźć motywy, które zainspirowały każde z dzieł. Rysunki powstawały spontanicznie, bez namysłu, na drodze improwizacji, a domniemanych źródeł artystka szukała już po ich stworzeniu. Wynikiem tego procesu jest instalacja — każdy rysunek otaczają tu zdjęcia, przedmioty bądź filmy symbolizujące źródła domniemanych natchnień, a także esencjonalne notatki wyjęte z kalendarzyka, w którym artystka zapisywała najważniejsze wydarzenia, rozmowy, lektury czy wrażenia artystyczne w 2016 roku. Gramz mówi: „Cały projekt miał obnażyć proces twórczy i ukazać, w jakim stopniu bodźce zewnętrzne wpływają na moje działania, i z jakiego czasu pochodzą”. Następnym etapem pracy nad wystawą było przeanalizowanie całości zebranego materiału i wybór dzieł. Artystka kierowała się przy tym zasadą proporcjonalności — rysunki z danej grupy tematycznej wybierała w liczbie odpowiadającej częstotliwości występowania danego wątku w ciągu roku. Na końcu ekspozycji umieściła wykresy obrazowo przedstawiające najczęstsze źródła inspiracji (pierwsze miejsce zdecydowanie zajęły: „internet (YouTube i Facebook)”, zaraz po nich „przemyslenia egzystencjalno-emocjonalne”; na końcu znajdziemy: „teatr” i „muzykę”; na trzecim miejscu od końca „wystawy”). Największą grupę rysunków zainspirowały zdarzenia sprzed 1–3 dni lub ostatniej doby. Z właściwym sobie poczuciem humoru Zofia Gramz poddaje pseudonaukowej analizie istotę procesu twórczego, działanie podświadomości, a więc obszary bardzo subiektywne i umykające prostym klasyfikacjom. Niektóre przedstawione na diagramach dane dają do myślenia — odkrycie, jak wielki wpływ na myślenie współczesnego człowieka (i artysty) mają media społecznościowe, może przerazić. Z innych wyliczeń trudno wysnuć jakiegoś sensowne uogólnienie. O czym na przykład miałby świadczyć fakt, że najmniejszą grupę rysunków zainspirowały bodźce sprzed 1–3 miesięcy i sprzed 1–3 lat? Ogólny wniosek o nieprzenikliwości działania intuicji autorka przedstawia w sposób symboliczny, odcinając widzowi wgląd w szczegółowe zapiski w kalendarzyku (na wystawie jest on eksponowany pod kloszem).

Ulubionym medium Zofii Gramz pozostaje rysunek. Artystka nazywa go „myśleniem w procesie”, „trzecią dziedziną myślenia — snieniem przez robienie”. Dotychczasowe jej wystawy składały się z serii rysunków niewielkich rozmiarów, wykonanych czarnym tuszem na papierze. Każdy z nich opatrzony został tytułem dającym widzowi wskazówkę do odczytania zagadki obrazka. Wyczulone na absurdy współczesności ucho artystki często wylawia z szumu medialnego zbitki słowne, przekształcając jakiś idiotyczny slogan w tytuł odnoszący się do wybranego fragmentu realnego lub wykreowanego przez media świata czy problemu.

Wystawa rzeczywiście próbuje odpowiedzieć na pytanie „Skąd się biorą myśli?”. Tym razem Zofia Gramz zdecydowała się odsonić głębiej swoje motywacje, bawiąc się konwencją naukowego dochodzenia do prawdy.

Rysunki dzielą się na dwie grupy. Te eksponowane w salach parterowych galerii dotyczą pierwszej połowy minionego roku (mniej więcej do lipca). Widać w nich, że artystka świadomie starała się dostarczać sobie różnorodnych bodźców, równomiernie dzielić swój czas pomiędzy śledzenie poważnych wydarzeń kulturalnych czy lektury a obserwowanie trywialności życia (szczególnie zapośredniczonej przez popularne media). Z czasem widać, jak wpływ internetu bierze górę i w rysunkach pojawia się coraz więcej youtubowych motywów i rysunków w rodzaju *Przedawkowanie internetu*. Wątki osobiste autorka relacjonuje zgodnie z ich rozwojem, dyskretnie kodując w rysunkach kolejne wzloty i upadki.

Ważną dziedziną twórczości Zofii Gramz jest też film i animacja.

Na wystawie artystka pokazuje film animowany zainspirowany również wydarzeniami ostatniego roku.

Twórczość Gramz to rodzaj inteligentnego monologu, improwizowany zapis wysokich i niskich planów codzienności, refleksja na temat sensu egzystencji człowieka, pozycji artysty w społeczeństwie. Czarny humor, zdolność do autoironii, bezwzględne tropienie absurdów codziennego życia — to jej znaki rozpoznawcze. Oglądając wystawę, widz będzie mógł sobie przypomnieć, jakimi wydarzeniami żyliśmy w 2016 roku, zajrzeć do świata artystki, może nawet nauczyć się od niej wnikliwości.

Magda Kardasz

Zofia Gramz (ur. 1981, Szczecin). Ukończyła Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie na Wydziale Rzeźby w pracowniach Jana Kuczka, Zofii Glazer-Rudzińskiej i Grzegorza Kowalskiego. Tworzy rysunki, wideo, animacje. Mieszka i pracuje w Warszawie. / (b. 1981 in Szczecin). She graduated from the Faculty of Sculpture of the Academy of Fine Arts

in Warsaw in ateliers of Jan Kucz, Zofia Glazer-Rudzińska, Grzegorz Kowalski. She creates drawings, videos, animations. She lives and works in Warsaw.

Wybrane wystawy indywidualne / Selected solo exhibitions:

2016

Po co to komu / Who Needs This, Galeria Arsenal, Białystok

2015

I znowu wszystko od początku / Starting Everything a New Again, Galeria Monopol, Warszawa / Warsaw

2013

Nic się nie stało / Nothing Happened, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa / Warsaw

2010

Cichutko się żyje i się wcale

nie ograniczam (z Justyną Adamczyk) / *I live quietly and I don't restrict myself at all* (with Justyna Adamczyk), Galeria Heppen Transfer, Warszawa / Warsaw

Wybrane wystawy zbiorowe / Selected group exhibitions:

2013

To Draw, Galeria Anna Nova, Petersburg

2011

Broda, wąsy, okulary, nie ma jak się schować / Beard, Moustache, Glasses, There's No Way to Hide, Galeria Heppen Transfer, Warszawa / Warsaw

2008

Pamiętniki pokolenia tamagotchi / Diaries of Tamagotchi Generation, Galeria Klimy Bocheńskiej, Warszawa / Warsaw

2007

Warianty. Pracownia Kowalskiego 2006/2007 / Variants. Grzegorz Kowalski's Atelier 2006/2007, Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa / Warsaw